

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@mmm.fi

LAUSUNTO

14.4.2021

Dnro 165/2021

Lausuntopyyntö 17.2.2021, VN/4036/2021

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON ASETUSLUONNOKSESTA PORONHOITOVUODELTA 2021/2022 MAKSETTAVASTA ELÄINKOHTAISESTA TUESTA

Eläinkohtainen tuki on porotalouden harjoittajalle pieni, mutta sitäkin tärkeämpi tulonlähde. Tukien osuus porotalouden liikevaihdosta on ollut vakiintuneesti alle 20 %. Poronlihan tuottajahinnan nousu on tasaantunut ja kääntynyt hiukan laskuun, osittain koronasta johtuvien markkinahäiriöiden takia. Teurasmäärä on ollut jo vuosia alhainen. Merkittävin syy alhaisiin teurasmääriin on pitkään jatkuneiden petovahinkojen nouseva määrä, joka johtuu jatkuvasta petokantojen kasvusta. Myös eloporojen kokonaismäärä on pääasiassa suurista petovahingoista johtuen ollut useita vuosia reilusti alle asetetun suurimman sallitun poromäärän. Teurasporejen määrä tulee talven 2019–2020 aiheuttamasta porotuhosta johtuen jäämään vielä tätäkin alhaisemmaksi tulevinä vuosina. Tämän lisäksi talven 2019–2020 vaikeat luonnonolosuhteet laskevat eloporojen määrää, mikä näkyy poronhoitovuoden 2020–2021 poroluetteloissa.

Paliskuntain yhdistys esittää maa- ja metsätalousministeriölle eloporotuen korotusta ja tuen myöntämiseen liittyvien ehtojen muuttamista seuraavin perustein:

1. Talven 2019–2020 poikkeuksellisten sää-, lumi- ja luonnonolosuhteiden vuoksi suuressa osassa poronhoitoaluetta poroja on kuollut huomattavia määriä ja poronhoitovuonna 2020–2021 monen ruokakunnan eloporomäärät laskevat rajusti. Tämä aiheuttaa sen, että osa normaalisti eläinkohtaisen tuen piiriin kuuluvista ruokakunnista putoaa pois tuen piiristä poikkeusoloista johtuen. Tilanne on kohtuuton vahingonkäräjien kannalta. Erityisen vaikea tilanne on elinkeinon harjoittamisen hiljattain aloittaneilla tai aloittamista suunnittelevilla nuorilla, joilla poromäärä on vielä hyvin lähellä eloporotuen vähimmäisporomäärän rajaa. Talven 2019–2020 porotuhon vaikutukset tulevat kertautumaan ja näkymään poromäärissä vielä tulevinakin vuosina.

Eläinkohtaisen tuen piiristä putoamista ei huomioida porotuholain (Laki porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta, 987/2011) korvauksissa millään tavalla. Sen lisäksi, että he ovat menettäneet arvokasta porokarjaansa, niin tuhon vuoksi poromäärän jäädessä alle 80 eloporon, he menettävät myös eläinkohtaisen tuen kokonaisuudessaan. Porotuholain mukainen korvaus ei kata eläinkohtaisen tuen menetystä.

Paliskuntain yhdistys esittää näillä perusteilla eläinkohtaisen tuen myöntämiseen liittyvien ehtojen muuttamista poronhoitovuoden 2021/2022 eläinkohtaisen tuen osalta siten, että eloporotuen myöntämisen ehdon (poromäärä) täyttymisessä huomioidaan poronhoitajan vaatimuksesta poronhoitovuoden 2019–2020 poroluettelo, eikä tukea evätä siitä syystä, että eloporomäärä on porotuhon vuoksi poronhoitovuonna 2020–2021 tilapäisesti pudonnut 80 eloporon rajan alle. Vaihtoehtoisesti esitämme, että eläinkohtaisen tuen tukiraja lasketaan väliaikaisesti 50 eloporoon. Käsityksemme mukaan tämä on hoidettavissa asetustasolla eikä edellytä lakitasonmuutoksia.

2. Koko maailmaan vaikuttanut koronatilanne on vaikuttanut poronhoitoon muun muassa siten, että poronlihan myynti ravintoloille on loppunut kokonaan. Etenkin matkailukeskuksiin poronlihaa toimittavilla tuottajilla myynti on pudonnut käytännössä nolnaan. Koronatilanteen aiheuttama markkinahäiriö vaikutti myös isojen ostajien syksyn 2020 ostohintaan ja poronlihan hinta laski merkittävästi. Tämä on tuntunut jokaisen poronmistajan lihanmyyntitulossa ja taloudessa. Porotalouden alkutuotannon harjoittajalla, joka on myynyt teuraat isolle ostoliikkeelle, ei ole ollut mahdollista saada alkutuotannolle kohdennettua koronatukea. Myös porotilamatkailu joutui ongelmiin, kun kausi loppui vuosi sitten noin kuukautta odotettua aikaisemmin eikä kuluva kausi ole tuonut helpotusta tilanteeseen. Koronan vaikutukset tulevat säteilemään myös seuraavaan sesonkiin ja tulevan syksyn tilannetta ei tässä vaiheessa voi vielä kuin arvailla. Kokonaisuudessaan tilanne on taloudellisesti äärimmäisen vaikea.

Maatalouden polttoaineveronpalautusta valmisteltaessa on lain esitöihin (HE 56/2006) kirjattu: "...maa-, poro- ja kasvihuonetalouden tuotantokustannuksia alennetaan huojentamalla näiden energiaverotusta...". Porotalouden osalta veronpalautus on tuolloin päätetty hoitaa erillisenä korottamalla maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen momenttia (30.20.40) 0,545 miljoonalla eurolla vuodesta 2006 alkaen. Tämä ei vastaa enää porotalouden kohonneisiin tuotantokustannuksiin energiaverotuksen osalta. Viiden viimeisimmän vuoden keskimääräisillä moottorikelkkojen ja mönkijöiden käyttökustannuksilla ja 2020 moottoribensiinin energiasäilytysveron palautustasolla laskettuna korotustarve kokonaisuudessaan olisi 775 994,12 €. 2006 tehty korotus huomioden tämä tarkoittaisi 0,231 miljoonan euron korotusta eläinkohtaiseen tukeen eli noin 1,5 €/eloporoo.

Tukikelpoisten porojen määrä todennäköisesti laskee viime poronhoitovuoden vajaan 159 000 eloporoista. Asetuksen taustamuistiossa arvioitu tukikelpoisten porojen määrä (159 000) on edellisen poronhoitovuoden luonnonolosuhteet huomioituna mitä suurimmalla todennäköisyydellä yliarvioitu. Eläinkohtaisen tuen piirissä on ollut vuosittain keskimäärin 82 % eloon luetuista poroista. Alustavien poroluetteloiden perusteella tukikelpoisten porojen määrä olisi 150 000–154 000. Jos tukikelpoisen porokarjan raja lasketaan 50 eloporoon, niin tällöin tukikelpoisten porojen määrä olisi todennäköisesti lähellä arvioitua 159 000.

Porotalouden eläinkohtaisen tuen tukitaso on ollut vuosia samalla tasolla ja porotalouden tuki-intensiteetti on alhainen (13 % vuonna 2019). Porotalous rinnastetaan monessa asiassa maatalouteen. Maatalouden kannattavuuskirjanpidon mukaan tukien osuus kokonaistuotosta oli vuonna 2019 33 %. Maatalouden kotieläintuet ovat pääsääntöisesti eri suuruusluokassa porotalouden eläinkohtaiseen tukeen verrattuna. Huomioitaessa perustuslain 2 luvun 6 §:ssä säädetty yhdenvertaisuus sekä erityisesti julkista päätöksentekoa ohjaava hallintolain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaate, ei ole perusteltua asettaa porotaloutta eriasemaan muihin vastaviin elinkeinonharjoittajiin nähden.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman yhtenä tavoitteena on edistää porotalouden kehittymistä kannattavana, kestäväenä ja kulttuurisesti merkittävänä elinkeinona. Jotta porotalous säilyy kannattavana ja elinvoimaisena elinkeinona haastavista olosuhteista huolimatta myös jatkossa on eläinkohtaisen tuen määrä nostettava 36 euroon eloporolta.

Esitämme asetusluonnosta muutettavan seuraavasti:

3 § Tukikelpoiset eloporot

Tuen saamisen edellytyksenä on, että ruokakuntaan kuuluvat omistavat poroluetteloiden mukaan poronhoitovuoden päättyessä yhteensä vähintään 80 poronhoitolain 5 §:n 2 kohdassa tarkoitettua eloporooa.

Tukeen oikeuttavien eläinten omistusoikeus ja määrä perustuvat poronhoitovuodelta 2020/2021 laadittuun poroluetteloon. Poronhoitovuoden 2020/2021 aikana tehdyt porokaupat voidaan ottaa huomioon tukea myönnettäessä.

Mikäli 1 momentin edellytys ei porotuhosta johtuen täyty, niin poronomistajan vaatimuksesta tuen³ edellytyksen täyttyminen voidaan tarkastaa poronhoitovuoden 2019/2020 poroluettelosta.

4§ Tuen määrä

Tuen määrä on enintään 36 € eloporoilta.

Elinkeinonharjoittajien mahdollisuus harjoittaa elinkeinoaan on turvattava. Jotta porotaloudella olisi mahdollisuuksia selvittää haastavien olosuhteiden ja vallitsevan koronatilanteen luomasta vaikeasta taloustilanteesta, on yllä esitetyt muutokset tehtävä nyt lausunnolla olevaan asetusluonnokseen.

Lisäksi esitämme asiaan liittyen neuvottelua mahdollisimman pian.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

alj/ao